

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztőség:
Főter., Hermann-udvar I. emelet,
a külső folyosón.
Bármentellen leveleket csak ismeret
kéztől fogadunk el.
Kéziratokat visszas nem küldünk.
Kiadóhivatal:
Főter., a törvényszék melletti Neumann-
háznak utcára nyíló helyiségében.
Hirdetések díjszabály szerint.
Egyes szám 5 kr. ünnep- és vasárnap
utáni szám 3 kr.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.
Előfizetési árak:
Helyben hazhoz hordva:
Egész évre . . . . . 12 ft.
Fél évre . . . . . 6 ft.
Negyed évre . . . . . 3 ft.
Egy hóra . . . . . 1 ft.
Vidékre postán küldve:
Egész évre . . . . . 14 ft. — kr.
Fél évre . . . . . 7 ft. — kr.
Negyed évre . . . . . 3 ft. 50 kr.
Egy hóra . . . . . 1 ft. 20 kr.
Hirdetések helyben fizetendők.

A bolgár kérdés.

Arad, szeptember 14.

A bolgár szobranje egybeült, s ezzel majdnem egy időben jött meg az orosz válasz a bolgár regenség öt kérdőpontjára. Az ember nem tudja, hogy nevéss-e vagy bosszankodik e felett a válasz felett, mely tulajdonképpen semmit sem tartalmaz.

A regensséget hajlandó Oroszország elismerni, de csak azon feltétel alatt, ha a kormányzók nem tanúsítanak ellenségeskedést Oroszországgal szemben. Vagyis a feltétel az, hogy mindent meg kell tenni, a mit Oroszország kíván. Ilyen módon szeretne magának pártot szerezni az orosz Bulgáriában, mert hogy most; nincs ott sok embere, bizonyítja a szobranje megnyitása. A Zankov-párti elnökjelölt alig kapott néhány szavazatot, s a képviselők nagy többsége első dolgának tartotta a távollevő fejedelemtől való megemlékezést, s voltak, akik viszhivásáról beszéltek általános helyeslés közben.

A regenség tehát orosz felfogás szerint arra lenne hivatva, hogy ezt a hangulatot megváltoztassa; mert a volt fejedelemtől írást nyilatkozó lelkesedés Oroszországgal szemben ellenségeskedésnek bélyegzettetik.

Arra a pontra, mely az új fejedelemtől személyiségeire vonatkozik, Oroszország azt válaszolja, hogy e kérdés felvetése inopportün lenne mindaddig, míg a kedélyek nyugodtabbakká nem lesznek.

Tehát ez is kitérő válasz. A kedélyek nyugodtsága alatt természetesen a bolgárak kelles megpuhitása értendő. Ma még bajos lenne azzal előlépni, a kit Oroszország akar. Élénk emlékekben él még a bolgároknak az a fejedeleme, a ki tettekkel bizonyította be, hogy javukat akarja, s kinek csak azért kellett mennie, mert az orosz császár személyes ellenszenvvel viseltetik iránta, a mióta bátorkodott a folyton intrigáló és engedetlen orosz tiszteteket hazaküldeni, ezáltal megszerezte a bolgár hadsereg önállóságát.

Kitérő az orosz válasz az unio kérdését illetően is. Azt mondja, hogy Oroszország hajlandó Bulgária jólétét elősegíteni, ha a bolgárok nem fognak többé arra gondolni, hogy erőszakkal valóítsák meg követeléseiket, melyek az országot válságos helyzetbe hozzák. Ebben is tehát az van mondva, hogy: alázatosok meg magatokat Oroszország előtt. Holott válsá-

gos helyzetbe csak Oroszország hozta Bulgáriát, nem pedig az unio megvalósítása.

Arra a kérdőpontra, hogy Oroszország mily feltételek mellett lenne hajlandó a régi barátságos viszony helyreállítására, az a válasz, hogy ez a regenség hűségétől függ, s a regenség tekintse feladatául, hogy a multakat felejtse. Mindezekből kitetszik, hogy Oroszország feltétlen megadást kíván, s egyszerűen orosz tartományt akar csinálni Bulgáriából. A regenség hűsége alatt bizonyosan azt érti, hogy törje meg az orosz ellenszenvet, s a nemzetgyűlésen vigye keresztül az orosz kívánalmakat, a melyek között első helyen lesz a bolgár hadseregnek orosz vezénylet alá helyezése.

Ha igaz, hogy a hatalmak kiszolgáltatatták Bulgáriát az oroszoknak, akkor ez a hang érhető, s a szegény bolgár nép alig tehet mást, minthogy beadja a derekát. De vajon csakugyan a hatalmak megengedezésével viselkedik így a császár? Alig hihetjük. S mit fogunk tenni a hatalmak, ha az orosz befolyás nem lesz képes megszerezni a bolgár nemzetgyűlésen a többséget? Vajon ez esetre meg van már engedve Oroszországnak Bulgária megszállása?

Mind olyan kérdések, melyekere rövid időn meg kell kapnunk a választ, mert a bolgár nemzetgyűlés együtt van, s ma-holnap ki fog tűnni, hogy nincsen-e más menekvésük, mint a bolgár függetlenség feláldozása, de nemsokára a mi külügyi hivatalunknak is lesz alkalma gyilatkozni azon okokról, melyek a diplomatiait az eddig észlelt magatartásra indították.

Tanárkö Gedeon vallás- és közoktatásügyi miniszteri államtitkárról az a hírt közöltük a „Pesti Napló” után, hogy nyugdíjaztatásért folyamodott. Illetékes helyről közlik most velünk, hogy e hír minden alapot nélkülöz.

A vasárnapi munkaszünet. A „Bud. Corr.” írja a következőket: Egyes lapok ama híre, mintha a kereskedelmi miniszter javaslatot készített volna elő a vasárnapi munkaszünet törvényes szabályozásáról Magyarországon — mint azt teljes bizonyossággal állítástjuk — minden tényleges alapot nélkülöz. Beható tanulmányozás tárgyát képezheti ugyan a vasárnapi munkaszünet törvényes szabályozásának kérdése, de a kormány törvényhozási intézkedést semmi esetre sem szándékozik javaslatba hozni.

Az „ARADI KÖZLÖNY” tárcájája

(Szeptember 15.)

Náni néni.

(Fajta kép.)

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárcájája. —

Már nyolcvan éves, mégis oly furgo, élénk, mint ezeltől 60 évvel, azzal a lényeges különbséggel, hogy akkor sokkal fiatalabb volt, mint most, na meg szebb is. Akkor még arca a fészlő rózsabimbóhoz hasonlított, s olyan gyenge finom bőre volt, mint a harmat.

Most a finom, fehér bőr összeszuszorodott, fakósínűvé vált, a dúsz hollószínű hajószbe vegyült, a gyöngyos fogak kihullottak, a karsu termet megrokkant, összeesett.

Hja, e világon minden mulandó, még a váltóadósság is. Az élet és enyészet váltakoznak benne. Végnélküli folytatása minden kezdetnek, vagy ha tetszik, kezdete minden folytatásnak.

Náni néni már csak a multak emlékének él, s ha a régi boldog idők eseményei felől beszél, arca mintegy átszellemül, s a megtört fényű szemekben az elérzékenyülés szűlt könyek ragyognak.
— De más idők is voltak azok! — sohajt fel Náni néni. — Nem volt olyan bolond divat és rozé erkölcs, mint a milyen ma van. A hajadonok honi kelméből készült egyszerű ruhákban jártak, aztán az anyák oda fogták őket a házi foglalatosságához. Tanuljanak sütnifőzni. Bezzeg nem is érték rá flangirozni. Engem is mikor a boldogult ferjem megkért, még most is úgy emlékszem rá, mintha ma

történt volna. — éppen kényeret dagasztottam. Istenem, most meg csak elnezem a leányokat, olyan idres-bodros ruhákat viselnek, mint a pójácsa. A legutolsó kofának a leánya is kisasszonynak titulálta magát, örökre az „aszfaltón” mászkálnak, aztán mikor férjhez mennek, azt sem tudják, hogy kell a krumplicevest berántani.

Igy beszél Náni néni a mai világról, ami nem esoda, mert csak mégis szebb kor az, melyben valakit szép angyalomnak szólítanak, mint az: melyben öreg máminak titulálják.

Náni néni különben nem folytat olyan remeteszerű, elzárt életet, mlnt a minőt az ember koránál fogva feltételezne róla. Ő nem! Nélküle egyetlen egy esküvő sem történhetik meg. Ily alkalmakkor mindig szigorú critica alá veszi a menyasszonyt.

— Na ideje is, hogy már fogott valakit, hiszen mikor a solymosi várat építeni kezdtek, már eladó leány volt.

Ha pedig a menyasszony minden tekintetben kifogástalan külsejű, akkor megjegyzi, hogy: „Az igaz, esinos, esinos, de csak láttak volna engem menyasszony koromban, hogy milyen voltam! Feltett is mindig az uram nagyon, pedig nem volt oka reá, mert olyan hű voltam hozzá, mintha ő lett volna az egyedüli férfi a világon. . . Ezek a férfiak minden csekélységért felháborodnak.”

A temetésnél Náni néni tündes rendszeren ott lehetett látni. A halottlógóatást sportszerűen úzi, órákig elül azon a szomoru helyen. A sírányokot bölcs, keneteljes szavakkal igyekszik vigasztalni.

— Ne busuljon édes lelkem! — így

VÁROSI KÖZÜGYEK

Arad város legtöbb adó-fizetői.

Arad sz. kir. város törvényhatóságának igazoló választmánya a legtöbb adót fizető bizottsági tagok 1887. évre érvényes névjegyzékét a következőkkel állította össze: Neuman Adolf gyáros, 4268 frt. 68 $\frac{1}{2}$ kr. Neuman Dániel gyáros, 4217.69 $\frac{1}{2}$ kr. Neuman Samu gyáros, 4201.31 $\frac{1}{2}$ kr. Neuman Ede gyáros, 4201.31 $\frac{1}{2}$ kr. Gutsjahr Mihály gyáros, 2893.89 $\frac{1}{2}$ kr. Gutsjahr Mihály gyáros, 2666.17 $\frac{1}{2}$ kr. Schöpkesz Ede gyáros, 2595.20 $\frac{1}{2}$ kr. Bing Vilmos kereskedő, 2565.56. Rozsnyay Matyas gyógyszerész, 2333.20 $\frac{1}{2}$ kr. Walder Gyula fakeseskedő, 1553.43. Eilas Armin kereskedő, 1545.18. Bonts Dome kir. közelegző 1471.54 $\frac{1}{2}$ kr. Metianu János gör. kel. rom. püsp., 1440.04 $\frac{1}{2}$ kr. Kishalmi Ferenc háztulajd., 1436.18 $\frac{1}{2}$ kr. dr. Sándor Athanas háztul., 1432.27 $\frac{1}{2}$ kr. Kiss István gyógyszer., 1289.10 $\frac{1}{2}$ kr. id. Andreyi Károly keresk., 1252.32. Mosoczy Gábor ügyvéd, 1240.50 $\frac{1}{2}$ kr. Ring Lajos, gyógyszerész, 1233.20 $\frac{1}{2}$ kr. id. Mittelmann Ferenc gyáros, 1214.10. Scholoz Gyula háztulajdonos, 1203.51. Szalay Antal ügyvéd, 1118.10 $\frac{1}{2}$ kr. Spitzer Ignác földbirtoikos, 1106.77. dr. Weidenfeld István ügyvéd, 1079.18 $\frac{1}{2}$ kr. id. Andreyi Károly kereskedő, 1071.1. Mittelmann Bodo gyáros, 1019.10. id. Klein Mór kereskedő, 1012.35. Solenghy Adolf nyugalmazott cs. kir. őrnagy, 1008.9. Herz Ignác gyáros, 993.9. Fényes Derző tanár, 986.62 $\frac{1}{2}$ kr. dr. Szathmáry Miklós orvos, 978.22 $\frac{1}{2}$ kr. Spitzer Rezo kereskedő, 968.52. Szelle József ügyvéd, 957.88 $\frac{1}{2}$ kr. Müller Károly ügyvéd, 942.37 $\frac{1}{2}$ kr. Sallai Béla ügyvéd, 941.63 $\frac{1}{2}$ kr. Vizer Péter ügyvéd, 930.70 $\frac{1}{2}$ kr. Hirschmann József háztulajd., 903.46. Herz Miksa fakeseskedő, 881.44 $\frac{1}{2}$ kr. Domány József borkereskedő, 877.68. Grünvald Ferenc ker. és iparkamurai elnök, 867.13. Pollák Károly háztul., 865.68. id. Kristyory János ipartest. elnök, 854.62. Schäffer Adolf gyógyszerész, 834.8 $\frac{1}{2}$ kr. Winter Adolf ügyvéd, 821 $\frac{1}{2}$ kr. Robitsék Agoston ügyvéd, 814.81 $\frac{1}{2}$ kr. Steiner Jakob kereskedő, 807.62. Marek Samu kereskedő, 804.90. Schwartz Simon kereskedő, 793.85. dr. Darányi János orvos, 793.55 $\frac{1}{2}$ kr. Hász Sándor ügyvéd, 789 $\frac{1}{2}$ kr. Tóth József háztulajd., 784.16. Reisinger Zsigmond kereskedő, 783.22. Klein Samu keresk., 778.60. Stanescu Inre Vasul ügyvéd, 773.12 $\frac{1}{2}$ kr. Pozsgay Lajos orvos, 769.48 $\frac{1}{2}$ kr. Simay István, háztulajd., 747.99. Kohn Jakob kereskedő, 723.54. Remetey Flúlp Károly ügyvéd, 718.96 $\frac{1}{2}$ kr. Sarlot Domo kos háztulajd., 718.90. Szűts János háztulajd., 708.40. Hein István háztulajdonos, 704.74. Neumann Károly nyugalmazott lelkész, 687.56. Steinitzer J. Pál háztulajdonos, 683.56. Freyberger József háztulajdonos, 672.55. Hay János kereskedő, 666.40. Verboz Adam asztalos, 657.8. Lustig Adolf háztulajdonos, 648.31. Rosenthal Jakob keményítőgyártulajdonos, 641.44. Vanitsék Ferenc háztulajdonos, 637.97. Weisz Mór szárazos, 634.22. Simalya Mihály kereskedő, 612.50.

A csillaggal jelzetek adója az 1886. évi XXI. t. cz. 26. §-a alapján kétszeresen számított.

Ezen névjegyzék a polgármesteri iróban 1886. évi szeptember hó 15-től közzemlére azzal tételük ki, miszerint az ellene írá-

szokta mondani — ő már jó helyen van! Az igaz, hogy még évekig lehetett volna az ágyban és élvezhette volna az életet. . . De hiába, ilyen az élet. Ma egészségesen fekszik le az ember, holnap meglehet már holtan ébred fel.

Az állomfőtés terén Náni néni specialitás. Valóságos magus, az egyptomi álmoskönyv cabilisticus kitételeit megmagyarázni senki nem képes ugy, mint ő. Szerinte ha valaki álomban tótagást állva a fejét megeszi, gonosz szerencsét, — ellenben ha füstöt eszik kulimással — időváltozást jelent.

Mint minden álomban hívó, ugy Náni néni is rendkívül babonás és félenk természetű.

Igy történt, hogy a mult napok valamelyik holdfényes estéjén Náni néni egy kancsó vizért ment a kútra. Vizzerítés közben a veder többszörösen meg-megütődött valamibe. Náni néni remegve tekintett a kútra s ott — borzasztó! — egy emberfej jött láttott.

Képzelték önök azt az ijedtséget. Ott hagyva kancsóját, egy athletic club tagjá-hoz méltó gyorsasággal rohant a városbá-zára, honnét a kiküldött rendörnek sikerült constátálni, hogy az iszonyu jelenség nem egyéb, mint egy nagy görgő d i n y n e, mit az egyik lakó bocsátott le a kútra hűtés végett.

Azóta Náni néni nem mer éjjel a kútra menni vizért.

Ezeltől 60 évvel ezt is megtette volna.

Proféta.

nyuló felebbezések a fentebbi naptól számított 15 nap alatt a polgármesteri hivatalnál nyujtathatók be.
Aradon, 1886. évi szeptemberhó 13-án.

Salocz Gyula,
királyi tanácsos, polgármester.

K ü l f ö l d.

A bolgár fejedelemválasztás. Alig hitték az orosz és német officiosus lapok, hogy a bolgár fejedelem választása oly nehézségekkel fog megtörténni, mint a hogy most tapasztalják. A forradalom és ellenforradalom untalan váltakozó peripetia közepette világos képet még a diplomatia is alig alkotathatott magának a helyzetről. Most, hogy Battenberg herceg távozott, a situatio, ha veszett is némileg acut jellegéből, sokkal világosabban mutatja a forradalom végetes következményeit. Eddig ugyszólván párharcz volt ez, Bulgária és Oroszország vagy Battenberg és Romanow közt s egyszerűen egy conflictus, mely két állam uralkodói közt kitört.

Ma azonban a helyzet teljesen olvan Bulgáriában, mint volt a berlini congressus határozatainak kihirdetését követő napokban. Ma Bulgária ismét olyan állam, mely az európai határozományok s a hatalmak közegységének jogkörébe tartozik. Az új fejedelem személyének kijelölése csakis a szerződéses hatalmak teljes hozzájárulással eszközölhető s praeponderans szerep, melyet Oroszország ez átvalakulásban játszott, ismét a természetszerű befolyás arányaira reducálható, hogyha a nagyhatalmak ezt így ohajtják. Anglia, ugy látszik, erélyes diplomatiai fellépésre van elkészülve s talán ennek tulajdonítható, hogy két nap óta, ugy a fejedelemléjeltről, mint a kiküldendő czári biztorsról teljesen elhallgattak a hírek.

A „N. A. Zeitung” bizonyára jó forrásból azt jelenti, hogy a nagyhatalmak semmiesetre sem egyeznek bele Sándor herceg új megválasztásába. E szerint ő végleg kiesik a combinatiokból.

Sophiában különben kevés újságot talál a táviró, s ujabban mindössze azt jelenti, hogy **Muturov** és **Nikolajew** vasárnap osztották ki a zászlókat a keletrumi ezredek közt. A zászlószentelés után, melyet a metropolisra végezett, csapattelepítés következett. Nevezetesebb mozzanat nem fordult elő.

Igen érdekes az angol kormány válasza a Törökország jegyzékére az európai béke érdekében. E szerint, az angol politikanak nem az a célja, hogy a szupán ideiglenes béke alkottassék, mely elhárítsa a bonyodalmakat bizonyos időre, melyre más nagyhatalmaknak van szükségük, hogy vagy más nemzetek iránti kötelezettségeiktől és szövetségeiktől megszabaduljanak, vagy pedig befeszék fegyverkezésüket, mely elengedhetetlen, hogy szembe szállhassanak egy világáboru következményeivel; Angolország az állandó béke biztosítására törekszik; mely megszabadítsa az egész continenst azoktól az aggodalmaktól és terhektől, melyeket a jelenlegi állapotok rórnak reá.
A Bismarck lapja, a „Norddeutsche All-

gemeine Zeitung” sikra száll azon kísérlet ellen, hogy Sándor bolgár fejedelmét német hercegnek tüntessék fel, miután ő maga is bolgárnak vallotta magát. Az idézett lap kimutatja a fejedelem saját nyilatkozatából, hogy ő, még mielőtt a hatalmak az összeesküvők megbüntetésének kérdését érintették volna, elhatározta volt, hogy leköszön és kétsége vonja, hogy a berlini szerződés által írt hatalmak jóváhagyának, ha a nemzetgyűlés Sándor fejedelmét esetleg újból megválasztaná. Alig lehet, hogy Angolország és Oroszország közt gyorsan létrejűjön a meg egyezés a bolgár trón újból betöltésének kérdését illetően.

Egyetértés a három császári szövetségben. A három császári hatalom egyetértéséről nyilatkozott legközlebb a berlini „Nord. Allg. Ztg.”. E cikkre a „Times” bécsi levelezője következő észrevételeket tesz: Mindenki, a ki csak némileg be van avatva Bismarck herceg sajtószerű kifejezésmódjába, azonnal fel fogja ismerni, hogy az illető nyilatkozatot nemcsak ő inspirálta, hanem közvetlenül maga írta, mely körülmény még inkább fokozhatja a cikk jelentőségét. Bismarck herceg itt kifejezi azon meggyőződését, hogy Oroszország és Ausztria érdekei a keleten nagyon jól összehangznak s kijelenti, hogy szándéka ez érdekek békes meg egyezését biztosítani. Azon szándékát sem titkolja el, hogy Németországot, a mint kifejezi magát, „három székre” fogja ültetetni. Alig kell megjegyeznünk, hogy a német cancellár ez a nyilatkozata Bécs hivatalos körében a leggyorsabb helyesléssel fog találni, mert míg az entente a három hatalm közt csakugyan fennáll s a bécsi cabinet politikája az entente alapján áll — habár azon kérdés, vajon őszinte meggyőződésből-e, nyulnak tekintendő — a bécsi cabinet az orosz és osztrák érdekek kiegészítését csak helyesbelheti.

Bizonyára sem a bécsi, sem a pétervári hivatalos körökben nem fognak Bismarck e politikája ellen aggályokat emelhetni. Egedül a független sajtóra harul Oroszországnak és Ausztria-Magyarországnak a feladat e esetben egézséges criticát gyakorolni. Mindenekelőtt be kell várnunk, hogy a szlav lapok, melyek nézete szerint Ausztriának egyáltalán nincs keresni valója a keleten, mit mondanak az elmeletben, mely azt állítja, hogy Ausztria és Oroszország érdekei a keleten egyenlő fontosságúak. A mi az osztrák s a magyar lapokat illeti, ezek az utóbbi napokban ismételve arra utaltak, hogy Bismarck azon gyakorlati kísérlete, hogy Ausztria és Oroszország keleti politikáját összehangba hozza egymással, a legutóbbi időben bizonyos kedvezést árul el Oroszországot előnyére.

Török-orosz viszony. Az orosz-török viszonyokról írja a „Köln. Ztg.”: „A bolgár bonyodalom utolsó stádiumában Oroszország nem csinált többé titkot abból, hogy ő az utóbbi események értelm szerzője. Midőn az ötezer ember Sophia utcáin térdre borult s a fehér czár bocsanást kérte azért, hogy egyszer eszükbe juttot bolgároknak lenni akarni, az orosz consul a tömeg előtt nyíltan azt mondá Zankownik: „E n e l á v á n y t m á r r é g ” e g i g é r t e m n e k e d ; i m e , m e g t a r t o t t a m s z a v a m a t.” És midőn az antidinasticus összeesküvés titkos művét halomra dönté Stambulow és Mut-

engedi kiseretni magát a vadászról. Végre hallotta a kapu nyikorgását és kedvesének nehez lépteit. E szerint tényleg a nagymával jött; az öreg asszony sirt és beszél vele, de szavai a csukott ajton keresztül nem voltak hallhatók.

Több mint egy negyed óra mult el; ekkor hallotta Anna, hogy Tamás távozik. A következő pillanatban kívül állt, benézett a szoba ablakán és susogta: „Minden kitűnően megy!”

Anna halkan az ajtóhoz surrant, lehajolt a kulcslyukhoz és átkandikált a másik szobába. Ott látta a nagymamát, a ki öreg fekete bőr karosszékben ült és aludni látszott.

Ez a lesekedő felbátorította. Lassan lépett a szobába, a nélkül, hogy a nagymama észre látszott volna venni. Anna szándékosan egy kis zajt csinált; teljesen észrevétlen maradt.

„Urísten — meghalt volna?!”

Anna figyel; az öreg asszony gyenge lélegzése elárulta, hogy még él.

„Milyen különösnek látszik. Nagymama!”

„Plainscherné nem mondta.”

„Nagymama, nem hallasz engem?” Sajátságos elfoglaltság vett erőt a romlott teremtésen. Nem a meghaltság, a megbánás pillanata volt ez, csupán a bizonytalan-ság, az aggodalom érzete, hogy az öreg asszony állapotát nem bírta magának megmagyarázni.

Az utóbbi hirtelen fölugrott, mintha durva kéz ráta volna föl szenderegésből.

„Te vagy az, te?” szolt Plainacherné ijedten. „Ugy látszik, aludtam.”

„Igen, nagymama. En szoltam hozzád, de nem hallottál semmit. Mit szolt a piébanos?”

Mintha még csak most tért volna vissza emlékezete, kétségbeesetten kulcsolta össze kezzeit a szegény asszony.

„Ah édes Istenem, az valami borzasztó volt!” sohajtott föl, „Kérdeszt, hogy nem-e

kurow fölkéése, a hivatalos Oroszország Európa színe előtt föllépett Sándor fejedelem ellen.

A lap azt hiszi, hogy Sándor fejedelem bukásának árát is a porta adja meg. Oroszországnak nem elég a Bulgáriai feletti uralom; közvetlenül a Dardanellák mellett keres pozíciókat. Már a tavaszán, midőn a szultán a Dardanellák megerősítését elrendelte, Nelidov orosz nagykövét azon ajánlatot tette neki, hogy Oroszország elvállja az erdítés összes költségeit azon feltétellel, hogy az építkezést egy orosz tiszt vezesse. A szultán azonban visszautasította az ajánlatot. Az orosz politikai világ most újra hangzottja az eszmét, hogy a tengerrészekben, főleg a „Köln. Ztg.“ azt hiszi, hogy ez eszme ma a szultánnál sokkal könnyebben lesz keresztülhozható, mint egy évvel ezelőtt. A legutóbbi bolgár események még inkább meggyökeresték a szultánban a hitet, hogy Oroszország hatalma ellenállhatatlan s egyedül tőle függ a török birodalom fenmaradása.

Legujabb posta.

A bolgár sobranjéből. A sobranje Sopiában — mint már táviratunk jelezte — hétfőn nyitott meg. S t a m b u l o w a kormányzó tanács nevében beszédet mondott, melyben többek közt ezeket mondotta: „Önök ismerik azon szomorú eseményeket, melyeken az ország keresztülment és a fejedelmnek a nemzethez intézett kiáltványát, melyben kijelenté, hogy azon meggyőződésben, hogy az ország függetlensége, szabadsága és jogai nem fognak megsértetni, elhatározta, hogy lemond a trónról, hogy a jó viszony Bulgáriá és felszabadította Oroszország között mielőbb helyreálljon. Tekintettel a válságos helyzetre, megvagyunk győződve, hogy faj-, vallás- és pártkülönbség nélkül minden bolgár erélyesen fogja hazafiúi együttműködésével támogatni a kormányt, hogy egyrészt megővassék a rend, a nyugalom és a belbiztonság és másrészt az ország a jelenlegi válságból jogainak csorbítatlan megővásával kerüljön ki. Hogy a megürült trón ne maradjon sokáig üresen, a kormány az alkotmány értelmében, a nagy sobranjé legközelebbi összehívja. Az elsőszáz választása előtt egy képviselő így szólott: „Első gondolatunk a távollévő fejedelemnek legyen szemeltele! mire a sobranje tagjai fölláttak és kiáltással: „Eljena a fejedelem!”

A sobranje megnyitása előtti napon Sándor fejedelemhez több bolgár képviselő a következő üdvözlő iratot intézte: A Sopiában egybeült képviselők Fenségéd névvel alkalmából azért főbázkodnak a Mindenhatóhoz, hogy irta meg Fenségédet hosszú életem át teljes egészségben. Elnékem sajánál Fenségéd távolléte az imádott hazától. Ohajuk, hogy a nemzeti szabadság és függetlenség védtődjöje ismét visszatérjen körünkbe. Eljen Fenségéd sokáig Bulgária dicsoúsága, díszé és nagysága javára.

A béke fenntartása. A „B. C.” jelentése szerint a béke fenntartásának nehézségei csak most, a midőn Sándor fejedelem már elhagyta Bulgáriát, lépnek előtérbe. Ennek legjobb módja a berlini szerződés védelme. A hatalmak most ebben az irányban működnek, s erre törekszik Franciaország is. Föfolg a rend megőrzése Kélet-Ruméliában és Bulgáriában, de kívánatos volna az is, hogy Oroszország a külön biztos kiküldetését álljon el. Franciaország öszintén fog a béke fenntartására törekedni; ennek tulajdonítható Herbeté kinevezetése berlini nagykövetté.

III. Sándor orosz császár válaszképpen a nevnapja alkalmából táviratilag Sopiából hozzá intézett szerencsevánatokra, utasította az orosz consult, hogy egy kormányt, mint az ottani társadalom képviselőinek fejezné ki a császár köszönetét és abbeli reményességét, hogy Bolgárország, melynek jóléte a császárnak nagyon szíven fekszik, a maga részére kellőleg biztosítani fogja tudni a rendfentartás és a béke fönteményeit, melyekre amennyi is oly nagy szüksége van. Minél inkább át fogja

érteni Bolgárország eme feladatát, annál nagyobb mértékben meg fogja nyerni a császár jóakarati védelmét.

Bolgár dolgok, angol politika. Stambulowtól a „Nowost” egy leveleje arról értesül, hogy Sándor herceg lemondás nélkül akarta oda hagyni Bulgáriát és csak Stambulow, Karavelow és Radoslawow sürgetése miatt meg a formái lemondás. Stambulow biztosította a levelezőt, hogy pártja egyaránt elfogadja Oroszország bármely jelöltjét. Ezek közt Petrovics vajdát is emlegetik. — Radoslawowa „Nowoje Wremja” egy tudósítója előtt kijelentette, hogy a forradalmos részvevők egyből-egyik kegyelmet kapnak és hogy a Strumski-érezd zászlóját nem fogják megsemmisíteni; a katonaiskola növendékei számadék felosztására is valószínűleg elfogják halasztani. Mint a „Moskowskaja Wjedomosti” jelenti, Mutkurov a hadseregrez napiparancsot intézett, a melyben Battenberg Sándor iránt hűséget követelt.

A „P. C.” jelentése szerint Konstantinápolyban jelelték ki annak, hogy az angol politika erőteljesebbé kezd válni. Attól tartanak, hogy Oroszország új csapást akar mérni Angliára Aziában, s azért igyezkék Anglia Oroszországot lehető nagy mértékben Európában foglalkoztatni.

Sándor fejedelem és Klapka. Sándor fejedelem teljesen alaptalannak jelenti ki azt a közte és Klapka tábornok között folyó, s egy budapesti újság által közölt beszédét, melyben az állítják, hogy a fejedelem elítélőleg nyilatkozott volna Bulgáriá városi lakossága felől. Sándor fejedelem nem is beszélt Klapka tábornokkal. (Már részünk-ről — bár módunkban állott, nem közöltük a dolgot, mert előre láttuk, hogy a kérdéses hír nem egyéb, mint hatásra számított kacska. A szerk.)

A katonai ünnepek Sopiában. A már említett katonai parádé alkalmával Sopiába Balkanskyból, Slivetskyből, Plovdivből és Plevnából öt gyalogezredet, az első és második lövészezredet és egy tüzérezredet rendeltek ki. A csapatok a város határában vert sátor mellett álltak föl. A főparancsnoki tisztelet Popow őrnagy vezette, mint ezredparancsnokok Petrov, Marcos, Jaenow és Tanfilow szerepeltek. Az ünnepek fényes látványt nyújtott. A csapatok magatartása kitűnő volt. Nikolajew gyalog ment el a legénység előtt, mely négyoszobban volt föllátva. A négyoszog közepe két fehérre terített asztalon egyházi szerek, gyertyák, feszületek, imakönyvek voltak elhelyezve. Az asztal előtt 16 új zászló lengett. A lobogók vörös selyemből valók, közepe az arany oroszállal, sarkiban arany A betűvel s e felirattal: „Velünk az Isten!” A lelkész kar, Klement metropolitával fél 11-kor érkezett meg. A szemle után, miáltal a zenekar a Sumi Marica himnusz játszotta, Popow „Sapkát le!” vezényelt. A katonák levetkék fövegüket, a tiszték leszálltak lovukról az asztalok köré gyűlekeztek, ahol nagy polgári közönség volt együtt. Klement megkezdte a misét. A zászlókat az asztalokra helyezték s egyenként adták át az ezred-szárnysegédeknek, a szögek beverése után. A szertartásos jelen voltak a beregek, a miniszterek stb. Általános felmentést keltett, hogy Klement mondta a tábort misét. Ebben sokan közlekedését látják a jelenlegi kormányhoz. Az új zászlókat a fejedelem rendelte meg Oroszországban. A zászlószentelés után a csapatok elvonultak a kormány tagjai előtt.

TAVIRAT.

A cholera Budapesten. Budapest, szept. 14. (Az „Aradi Közöny” eredeti távirata.) Ma hivatalosan constatálták, hogy a fővárosban fellépett járvány, valódi ázsiai cholera.

Az „Aradi Közöny” előfizetési feltételei:

Helyben házhoz hordva:	
Egy évre	12 frt — kr
Félévre	6 — „
Negyedévre	3 — „
Egy hóra	1 — „

Vidékre postai szétküldéssel:	
Egy egész évre	14 frt — „
Félévre	7 — „
Negyedévre	3 — 50
Egy hóra	1 — 20

Az előfizetési pénzeket kérjük e hó végéig az alólírott kiadóhivatalhoz czimezve beküldeni.

Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

Arad, 1886. évi szeptemberhóban.

Az „Aradi Közöny” kiadóhivatala.

NAPTÁR.

Szeptember 15. Szerda. R. cath. napt. Hildegard — Prot. napt. Nikoméd. — Görög-orez napt. (szept. 3.) Antim. — Nap kél 5 óra 37 p. Nyug. 6 óra 12 perc.
Szept. 16. Az aradi kerekédesúli és iparkamara teljes ülése d. u. 5 órakor.
Szept. 22. Aradmegyei rendkívüli közgyűlése délután 10 órakor.

HIREK.

Arad és Vidéke. — A Budapesten ismétlődő choleraesetek rendkívüli és nagyon komoly figyelemre méltóttá kell, hogy szolgáljanak Arad város

hatóságának is arra nézve, hogy a legszörnyebb övintézkedéseket fogantassítsa. Midőn ezt felemlítjük, felhívjuk a hatóság figyelmét az utcazi nyílt árkok, csatornák gyors tisztítására, valamint az udvarok istállóinak bérkocsik állomáshelyeinek és a ciosettek helyeiségeinek desinfiáltatására nézve. A veszély még most mindenesetre csekély, de a közönség megyugtatására és a ragály távoltartására elvárjuk a hatóságtól, hogy gyorsan, a lehető legerélyesebb övintézkedéseket tegye meg.

Arad város központi választmánya tegnapi délután 4 óratól fél 7-ig tárgyalta a képviselő-választásra jogosultak reclamációt. Jelen voltak: Salacz Gyula polgármester, Institoris Kálmán, Rozsnyai Mátyas, Bonts Dóme, Varjassy József, Remetei Fülöp K. és ifj. Kristyóri József. A beérkezett reclamációk meghaladják a százát. Az adókönyvek s a jogosultságra vonatkozó törvények egybevetése után a választók névjegyzékébe utólag fölvetettek: Mikolás János, Bogdán György, Temesváry Jakab, Gergely Ferenc, Bors Márton, Myóka György, Bogdán János, Mittler Vilmos, Dits Samu, Joann Trifa, Besze János, Számek Dávid, Kovács Agoston, Langó Ferenc, dr. Nemes, Redl Lajos és Mór, Boh Atilla, Fehér János, Fülöp János, dr. Hamvas K., dr. Popp György, Hindy Árpád, Goldstein János, Matyók Pál, Gölner Antal Reisz Vendel, Derók Péter, Dresein Juon, Ménési Antal, dr. Báltászék Lajos, dr. Szondi György, Békéssy György, dr. Müller Izidor, Hirschman Vilmos, Pollák Ignác, Kovács Béla, Fényes Dező. Elutasították: Tóth Ferenc, Novák György, Paulovics Mia, Stida Miklós, Angyalán Tódor, Jergel Antal, Buda Gyula, Lustig Mór, Prapokitz Venczel, Vitki János, Sándor Antal, dr. Papp János, Mihalek Miklós, ifj. Késmárki István, Madarász József, Allez Ferenc, Argyellán Imre, Illek Ferenc, Barezsa Mihály, Rex Antal, Schneberger Ottó, Czudár János, Puspóki Károly, Erdélyi István, Petrich János, Kuzmann Pál, Rózai Jakab, Sanyi Juon, Illés Lajos, Varga István, Schubert Péter, Baumgartner Antal. Függetlenül hagyták a következő reclamációit: Bogdán Lajos, Schreiber Márk, Pfeifer József, Braits Pál. Névkijelöléséről folyóamotak: Czézár Ferenc, Franz Csásra, Sonnenfeld Antal s az arad-csanád-vasuti társulat több tisztviselője magyarosított nevének kiigazításáért.

Edelshaim-Gyulai Lipót b. Aradra utazását — közbéjött fontos magánügyek miatt, néhány napra elhalasztotta.

Arad város költségvetése az 1887. évre. Arad város jövő évi költségvetését, a hármass bizottság a következő tételekben állapította meg: A bevételük során előirányozták: földhasznberekből 69,220 frt 54 kr, boltberekből 2288 frt, bérházi helyiségekben 24,205 frt, korsomak után 1246 frt, telgáverő földéért 900, legeltetési díjakból 9360, kioszkdíjból 21, mértékhatési díjból 13,000, bor- és sörmérés illetékekből 24,084, pálinka illetékből 32,000, pálinkabehozatali díj kezeleiből 1250, közevetvámól 63,450, vasutakon érkezett árak közevetvámójól 16,510, helypénzből 37,250, partjavadalomból 4500, halászati jogból 90, vadászati jogból 200 frt, falerák helyek béréből 4452 frt 46 kr, vagóhidak jövedelméből 2480 frt, közümmekamégyrétből 10,300, rendőri bírásokból 1740, végrehajtási díjakból 3200, gárszervevények osztalékából 300, katonai szálláspenzekből 480 frt, vásártéri laktanya béréből 4750 frt 90 kr, áronuló katonatisztek bérmegegrítéséből 220, bérletből adomegrítéséből 4630, kórházi díjak megrítéséből 910, mulasztási kamatokból 900, árvtári kamatok 10% -ából 2080, perköltségekből 940, kutyá-adóból 1480, mérlegdíjakból 593, előfogatok jövedelméből 200, közúti vasutól az utcazi terület használatáért 800, adóbecslési bizonyítványok jövedelméből 40, iparendelőkéből 2000, államsegélyből az iskolához 3000, különféle rendkívüli jövedelméből 1200, Holtmora költségeihez való járulásból 525, kórházi alap kamataiból 1680, temetőfelügyelőik fizetésének megrítéséből 850 forint. Összes bevételei előirányoztatik: 258,300 Ft. A kiadások során előirányoztatik: tisztviselői fizetésekre 62310, hivatalnok fizetésére 5120, cseletség bérére 5590 frt, kegydíjakra 5168 frt 23 kr., napidíjakra 4526 frt, irdai szükségletre 1500, nyomtatványokra, hirdetésekre 2300, adókezelesi alkalmazottaknak, végrehajtóknak 7150, napidíjak, utiköltségekre 1200, városi épületek fenntartására 8250, ugyanazok tüzbiztosítására 2750, illetékekre 150, partköltségekre 400, városi ingatlanok adójára 17900 frt, egyenértékű illethekekre 7062 frt 49 kr, utcavilágításra 16200, utczatisztításra 9800, partvédművekre 4500, közezerre, csatornákra stb. 63450, utak, hidakra 10300, tüzifára 2300, előfogatókra 200, rendőrlégnységére 28110, ennek rubázására 4000, tüzőrségre 5450, rabtartásra 260, betegápolási költségére 7300, szegények segélyezésére 15000, árvekár 2350, polgári monházi alapítvány járulékára 900, községi iskolákra 57503, catholicusoknak 2360, unitosoknak 1025, evangélicusoknak 200, görög keletieknek 1860.80, reformatusoknak 300, zenedének 400, iskolai 5 száz, a szerbeknek 550, a románoknak 990, izraelitáknak 3230, evangélicusoknak 4500, mértékhatósi hivatalra 2500, áronuló kamatok elhelyezésére 1000, katonaság részére beszerzendő anyagokra 6300, helypénz kiadásokra 2400, sétányra, faiskolára 1000, kutyadő kezelésére 130, mérlegházak szükségletére 379.18 nógyletnek 75.60, kórháználagnak 1678.82, nagy kölcsön törlesztésére 57500, lyceumi berendezés törlesztésére 27500, lyceumi berendezés törlesztésére 2920, tisztii nyugdíjalpra 1000, kereskedelmi kamarára 1000, titkos rendőri kiadásokra 300, vegyes kiadásokra 1580, telefonra 216, előre nem látható kiadásra 6000, templomépítési alap törlesztésére 5000, ipariskolára 3800, gyermekre (kórházi) 1000, belvárosi gyermekre (kórházi) 950, lövész-egyletnek 1000, színházegetési kölcsön törlesztésére 12850, kereskedelmi tanácsok kiadására 900 frt. Összesen előirányoztatik kiadás 483,420

frt. Ezen kiadásokat a bevétellel egybevetve, 157,620 frt hiány mutatkozik, melyet 48% pótdávall kellend fedezni.

Csiky Gergely Boszniában. Mulatságos dolog történt a napokban Kreceanyi Ignác sziniszagatonak egy táviratával. Nevezett igazgató sürgeiben ugyanis táviratot adott fel Csiky Gergelynek czimezve, a költő nyári lakhelyére Visegrádra. A jeles nagyváradi távirás azonban, valami különös érteüléssel birhat az érdemes irórol és a magyarországi helynevekről, mert fogta magát és a táviratot a Boszniában fekvő Visegrádra küldte. Az ottani távirafőnök természetesen nem tudva a bosnyák provinciaion feltalálni a „Proletárok” szerzőjét, a következő választ küldte Nagyváradra: „Csiky Gerel Visegrádd Bosnién unbecannt.” — Ajánljuk a derek nagyváradi távirászt a nemzeti muzeum igazgatójának szorgos figyelmébe.

Az aradi tornaezrelyület választmánya ma d. u. 6 órakor a szokott helyen ülést tart, melyre a választmány tagjai ezennel meghívotnak. Kelt Aradon, 1886. évi szeptemberhó 15-én. Az elnökség.

Dr. Márki Sándor tegnapi déli vonattal hagyta el Aradot. Délelőtt még a Kölcsey-egyesület küldöttsége búcsúzott tőle; Dömötör László vezetése mellett ott voltak: Arka Kálmán, dr. Jancsó Benedek, Parecz István és Rozsnyai Mátyas. A pályaudvarban a vonat indulása előtt megjelent a gymnasium és realiskola tanári kara és az ifjuság. A realiskolai ifjuság részéről Simon Gábor intézett rövid búcsúbeszédet a szeretett tanárhoz, ki meghatottan választott. Dr. Márki előbb Sarkadra ment szülői látogatására, s esztűrtökön megy fel Budapestre, hogy elfogálja új állását.

Jótékony adomány. Vanicsok Ferenc a helybeli árvaahz javára 5 forintot adományozott. A nemes czélra szánt jött nem szorul bővebb dicsegetre.

Előkészült a szegedi tanitók fogadtatásához. Az Aradra ránduló szegedi tanitók fogadására alakult rendező bizottság tegnapi este 6 órakor a polgári iskolában megtartott ülésein, miután kijelentetett, hogy az érkező vendégek száma összesen 92 és pedig 55 férfi és 37 nő, a bizottság a következőkébe állapodott meg: 1. Péntek ste 9 órakor az érkező vendégeket a pályaudvaron hivatalosan fogadja. 2. 10 órakor ismerkedési estély a „Fehér Kereszt”-ben. 3. Szombat délelőtt 9 órakor a városbáza díszteremben együttes ülése, hat előadással. 4. Délután ünnepléses kivonulás a vértanúk sírjához, mit Vass Mátyás beszéde mellett megkoszoruznak. 5. Vasárnap reggel 9 órakor külön vonaton kirándulás Gyorokra, hol a vendégek méltó fogadására férfi és nőbizottságok vannak alakulva. Esti 9 órakor visszatér Aradra. Teljes programot a rendező bizottság, esztűrtökön fog nyilvánosságra hozhatni.

Diszas esküvő ment végbe tegnapi délután 5 órakor a helybeli izr. imaházban, hol dr. Mittler Izidor esküdött meg Arad egyik szépségével Pollák Ilka kisassnyval. A menyasszony és vőlegény örömszüleim kívül rendkívüli nagyszáma diszes közönség volt jelen az imaházban, hol a vidékről jött nászközönség közt feltűnt egyik nyoszolyóleány, a szép ifj. Krausz Helen kisaszony Szegegről. A szertartást dr. Rosenbergről végzte, ki emelkedett szellemű beszédben figyelemztette az ifju párt a házias élet köteleimre, melynek révén a hazának és a társadalomnak is fogadtást tesznek.

Kik sérültek meg Aradról Radnán? Mint biztos forrásból értesültünk, aradnai szerencsétlenség alkalmával még Besceák Vilmosné és Bogdán Mitruné aradi lakosok is megsérültek.

Igen helyes intézkedés. A m. kir. államasutak igazgatósága életbiztonság tekintetéből a teherszállító kocskincak ki- és berakodását a vonatok érkezése alkalmára szigoruan eltiltatta.

Brutális férj. Zelinka Sola Agnesnek is jobb sorsa lehetett volna talán, ha fejét pártába nem szorítja, így azonban drága férjecskeje üti-veri, s oly durván bánik vele, hogy egész teste számalmas látványt mutat. A férj durvasága már a türhetlenség fokozódott, miert is neje orvosi megrvizsgálata után férje ellen fenytöl följelentést tett.

Hajlunk a tilosra. Hiába hozunk mi törvényt a dohánymonopolium védelmére, mindig fognak találni embereket, kik a trafik bűzös dohánytöltöl irtózóknak megteszik azt a kis szolgálatot, hogy amolyan igazi fajta élvezhessenek. Alkalmasint Solymosi László borosjenő lakosnak István-házi pusztaján (még ugyan lábán) levő dohánya is ily czélra lón kizemelve, mert belőle a hó 4-ről 5-ikre menő éjjel Grigár és Marian Györgyottani lakosok megkisérlettek mintegy 14 frt értékűt elemelni, azonban a csósz által rajtakapva, a dohánnyal együtt a csendőrség hatalma alá kerültek. Manipulációjukat, vétüküket, — mint lapunknak írják, — tetézi azon körülmény, hogy a csósz veszélyes fenyegetésekkel is illették.

Megtámadott búcsúok. E hó 8-án Krisnyik Nikolaj és Mili Györgye radnai lakosok egy kissé berugtak, s bőrükbe nem férve, a Radnára menő búcsúokat késekkel megtámadták, szétugrazottak, s közülök többet meg is sebesítettek. Mámorukból rosz valóra ébredtek, mert a dogloba bele-

mártotta kezét a csendőrség is, s most egy kis baj várakozik rájuk.

Betéréssel párosult tolvajlás. Világosri irják lapunknak: F. hó 4-én reggel Barba Aron világosi lakos házába ennek távollétében ismeretlen tettesek betörték, s onnan 379 frt értékű ruhát és élelmi szert loptak el. Mint azonban biztos forrásból értesültünk, a világosi csendőrség forancsnok a tetteseknek már nyomában van.

Lopott és megzökött. Nestoval Tamás nagyváradi lakost Upsz Mari nevű eselédje meglopota s aztán elszökött Aradra, hol a rendőrségnek sikerült elesipni.

Csak takarni akarta bűnét. Ferdner János nádasi fűrészgyári kocsis panaszt emelt a csendőrségnek, hogy e hó 5-én ismeretlen ember őt meg támadta, s ezüst óráját lánczavall együtt tőle erőszakosan elvette. A csendőri nyomozás azonban azt derítette ki, hogy az egész támadási historia csak mebeszélés, mit az illető azért költött ki, hogy vele hibáját eltakarja, tudniillik, hogy az órát beitta.

Megkivánta a szőlőt. Márton Mihály 14. sz. huszárezredbeli vitéz úgy érezte, mintha jól esnék neki néhány fűrt szőlő, s vágyának kielégítését az aradi kertek szőlői közt a múlt éjjel megkísérlette, de rajta vesztett s most buslakodik a dutyiban végzetes sorsa fölött.

Gyakorlatinak bizonyult. Egy helybeli szatőcs-üzletben disputál este 9 óra felé pár pálinkától berugott ember, kik azonban már nem költenek. A szatőcs, hogy a kelletlen vendégtől megszabadulhasson, azt mondja nekik, hogy a ki versenyt futva előbb jut a sarokra, kap tőle egy pohár pálinkát. Az ajánlat kapó lesz; emberek futni kezdenek, szatőcsunk pedig gyorsan becuklja utánuk ajtaját.

Hazánk és a főváros.

A cholera Budapesten. A vasárnap és hétfőn a fővárosban choleraesetek közt megbetegültek és elhaltak a belügyminiszteriumhoz a következő jelentések terjesztették fel: „Szeptember 12-én: Kessellgruber Károly, X. ker. kerepesi-ut, a magy. áll. vasutak tisztviselő-telepén a éjjel 1 órakor meghalt cholera-nostrásban; Munda János IX. ker. mester utca 17. tegnapi éjjel 12 órakor meghalt cholera-nostrásban. Szeptember 13-án: Rákóczi Géza X. ker. áll. vasutak tisztviselő-telepén meghalt cholera-nostrásban; Horváth János VI. kerület Podmaniczky-utca 8. sz. reggel 2 órakor meghalt cholera-nostrásban; Neufeld Berta IV. kerület Ferenc-József-rakpart 19. sz. cholera-nostrásban; Baskó Ottó VII. ker. Murányi-utca 29. sz. meghalt cholera-nostrásban. — Az első gyanus eset Budapesten e hó 10-én merült fel, a midőn a rendőrség két egyént szállított a kórházba, névszerűen Kmetty András napszámot, a hajléktalanok menhelyéről és Ribarszky Zsuzsannát a tolonczaházból, s mindkettő másnap a kórházban meghalt. 11-én már három cholera-eset merült fel a kórházba kerültek: Szlavnik Mária hajadon, Negyela István napszámot és Perli Dávid szivartósz tulajdonos. A 12-iki és 13-iki halálesetekről a belügyminiszteriumhoz felterjesztett, fentebb közölt jelentés emlékezik meg. Ezeneken kívül hétfőn a barakk-kórház cholera-osztályára a következő betegetek vettek fel: Kattendorfer József 36 éves napszámot (kerepesi-ut 80. sz.), ki egy órai kínhadás után ma délelőtt a cholera leghatározottabb tünetei között meg is halt; továbbá Borsos József napszámot (molnár-utczából), Molnár Tamás csizmadiai (esömöri-ut 15. sz. alól) és Hortolányi Antal lámpagyújtót (külbs-vázint 66. sz. alól). Hétfő estig tehát a főváros területén 15 cholera-esete ezek közül 12 halállal végződő constatálható.

A zentai csata évfördülő-ünnepe. Zentáról irják szeptember 12-iki kelettel a P. N. -nak: „A világhírű zentai csata (1697. szept. 11.) száznyolcvanülepededik évfördülőjét méltó kegyelötöl ulti meg tegnapi városunk. Az ünneplések sorát a helybeli gimnázium kezdte meg, hol a város érleiméje s a tanulóiúság jelenlétében előbb pár szóval Szűcs Lajos, azután pedig hosszabb emlékbeszédében Dudas Gyula tanárk méltatták a szept. 11-iki nagy esemény jelentőségét. Innen a közönség s az ifjuság az ünneplés Te Deumra vonult, melynek végig hallgatása után zenehangok s tarackok durrogása között a történelmi nevezetesség Eugen sziget re költözött a társaság. Az utat Tiszán lefelé komponok és dereglyéken nagyon imponázolt, s midőn a szigetre érkezünk, ott már 120 személyre rendezett fűnyes lakomára volt felülterve. A lakoma tartama alatt számos felköszöntő mondatott, melyek mind talpraesettek s a nagy nap jelentőségének feltüntetésére alkalmasak valának. Különösen szép volt Gombos polgármester előadása, a ki sikerült beszédben méltatta az 1697. év nagy eseményét. Az egész délután poharzás, tánczoszás és tánczozással telt el. Alkonyatok azután az egész társaság felkerelkedett a trombitahangok mellett a városra tört vissza hol este az Eugen h. szállóban diszas bál tartatott.

Egy halasi molnár nyergelt küld a királynak. Jancsovic János halasi molnár-mester czifra régi fajta kun nyergelt készített s elküldte a király Öfelségének. A napokban aztán a föispán utján lekeresztett Halas város polgármesteréhez a cabinet irdoa értesítése hogy Öfelsége elfogadta az ajándékot s egyuttal öt aranyat utalványozott Jancsovicnak. A derek molnár-mester nagyon megörült az értesítésnek. Szerény háza fáján elkelt, — ugy mond — a pénz is, de a király aranyait nem

fogja elkölteni, azokat megtartja örök emlékecs családi ereklyének.

— **Véres kártyabójak.** Palánkáról írják, hogy a napokban H s a d i k János gróf 8-ik huszárezredbeli hadnagya és K ó s a Miklós tartalékos hadnagya között kártyabóját folyt le, harczepletelenségig. K ó s a Miklós ellentelt altal jobb kártyára oly súlyos csapást kapott, hogy ennek következtében a csont ketté zuzatott és a gyógyulás tartama húzamosabb időt fog igénybe venni.

— **Rövid hírek.** M a k ó város polgármesterévé Széll György ellen nagy többséggel Major Miklós választott meg. — B u d a v á r a bevételének ünnepe. A belügyminiszter értesítette a közös külügyminiszter utján Ráth Károly főpolgármestert, hogy Buda-vára bevételének kétszázados évfordulója napján a berlini múzeumban levő ama három zászlót, amelyet a brandenburgi segélycsapatok vittek hadsoraik előtt, a német kormány rendeletéből cserkösorvával, a brandenburgi, szász és magyar nemzeti zászlókkal cserélték ki.

— A z a d a i földművelési iskola most kilépő növendékei, az igazgató gondoskodásából, aránylag könnyen és hasznosan fogják leszállni katonai éveiket, az igazgató mint önkénteseket előre besorozta őket a mezőhegyesi, kishéri, bábolnai és fogarasi államjóságokból levő mensekaraikhoz. — S z e g e d e n a házorizs mindinkább nő és most ismét 120 ház van árverésre kitűzve. — M e z ő t ü r o n háromszor volt tűz egyútsáttan, mindig gyújtogatás következtében, s a városi tanács 200 forintot tűzött ki a gyújtogatók kézrekerítésére.

— A h a l a s i t a k a r e k p é n z t á r n á l Kaczendorfer Imre ottani községmester 1750 forintot vett föl hamis váltókra; a hamisítást egy újabb kísérletnél fölfedezett s a csalót elfogták. — F i u m e b a n vasárnap egyetlen egy cholera-eset sem fordult elő.

A nagy világ.

— **A női becsület áldozata.** Az öngyilkos szép színésznő Erdősi Eugénia tragikus haláláról, mininkább megindító részletek kerülnek nyilvánosságra. Egyik berlini lap szerint, nyilvánvaló, hogy már régebben elhatározta, hogy megöli magát, számdéka végrehajtását azonban mindannyiszor elhalasztotta, mert azt remélte, hogy büten legyegye mégis csak vissza fog térni hozzá. Az azonban, bár a művésznőhöz közjegyző előtt kötött szerződés kötétele, melyben a házassági ígért megszégése esetére kötéber is volt megállapítva, hajlandóságával egy apró színésznő fel fordult s ez, bár az eljegyzés szénészkörökben köztudomású volt, két kézzel kapott a gavallér vacsorára való meghívásain. Mikor szégyen Erdősi Eugénia a büntelen történt utolsó beszélgetése alkalmával látta, hogy az a viszony, melynek elete legszebb éveit áldozta, a melyhez álmaiban egész jövőjét kapcsolta, örökké fel van dülve, és hogy az ember, hogy szőszegésének ürügyet keresen, még az ő női becsületét is gyanúsítani meri, a véső kétségbeesés egy pillanatában kezét emelt maga ellen. Ha van öngyilkosság, melynek büntelensége és enyhe megítélése mellett megindító okok beszélnek, bizonynyal az a szégyen szoubrette, ki a legnemesebb két emberi erészttől, a megsérített szemérem-érzéstől s a becsületértől indítottá követte el az öngyilkosságot. A boldogtalan leány kártyásnői, mindannyi vidám, eleven asszony, pnték óta mely bubánatba van merülve. A színésznő jószívú, részvételű hölgyei nem mulasztották el, hogy holt társnőjüket a Charitában föl ne keressék, hogy még egyszer az arcába ne nezezenek, a kezét meg ne szorítsák s lelke üdvéért egy imánsságot el ne mondjanak. Hol táltáék azonban „Nanon” szép és kedves ábrázolóját? A halottas kamarában egy deszka-terítón fekve, szédarabolt holttestek közt. Fejének a fele fehér kendővel volt leboritva, hogy a lövés által okozott sebet elfedje. Fejtel egy egyszerű kis fakerecszű függő, mely egyará szegényes papirvinággal volt diszitve. Ez volt a vége annak az életnek, mely a művészetnek, a becsületnek és a büségnek volt szentelve. — A b o n e z o l á s r ó l egy lap a következőket jelenti: Erdősi Eugénia holttestének felboncolása szombaton egy egész csapat orvos jelenlétében ment végbe. Kintűnt, hogy a halált az agyban a lovas által előidéztet vérzés okozta. A tüdő teljesen ép volt, valólatnak bizonyult tehát az a hír, hogy a művésznő tüdőbajban szenvedett. A boncolás végre tisztán anatómice constatálta, hogy a művésznő női becsülete szepültelen volt.

— **Ő fensége a — kellner.** Milanóban a napokban egész esendben, a legszűkebb családi körben tartá ektüvőjét Lusignan herceg, az őrmény királyi korona örököse. A herceg apja, ki Orszországtól fényes nyugdíjat kapott, Milanóban nagy házat vitt. I. Sándor csár halála után azonban megszüntették a nyugdíjat és a herceg nemokára a legnagyobb szegénysegtben halt el. Fia, a trónörökös, egyedlő marquer egy milánói kávéházban, mennyasszonya pedig egy ottani vendéglő szakácsnéja volt.

— **Sándor fejedelem beteg.** Battenberg Sándor herceg, mint a „Sprudel” írja, nagyon beteg s a baja d i a b e t e s. Az utóbbi hetek ízgalmai a herceget annyira kimerítették, hogy Lembergen Würtemberg herceg hadtestparancsnok sürtőfelét kérte, hogy forduljon orvoshoz. Egy lembergi bankár, ki a herceget pénzrel látta el, azonnal küldött is hozzá egy külső megjelenése és alberti által épen nem udvari orvosnak predestinált doctor, ki azonban nagy hírnevű orvos. Azonnal kijelentette, hogy a herceg a nagy kedélyizgalom következtében a diabeteses esett s egy nagy adag ópiumot rendelt neki. Három patikában 20—20 por ópiumot készítettek, 0.07-es dózissal, melyeket aztán a herceg magával vitt, kintző szomját és enyhítette, azonban álmatlansága megmaradt s ideg-izgatottsága fenyegető jeleget öltött. Valóságilag dezoalát állapotban érkezett a bolgár földre. A herceg utóbbi meglepő, gyakran egymásnak ellenmondó elhatározásai, egész, jellemelő annyira elűt föllépe és viselkedése mind megmagyarázható betegséggével, mely oly nagy ideg-izgatottsággal és lehanguzottsággal jár. A herceg az utóbbi napok alatt majdnem kizárólag ópiummal chinával, szoda-visszel és cognakkal élt.

— **Rövid hírek.** K r o l i k o v s k y János lengyel jeles színész Varsóban meghalt. — S a r a h Bernhardtót a legújabb híri, hogy amerikai földbirtokosok készül föléssapni, a mi által Maurice fiának meg a farmer-életre kell majd adnia magát. — H e r i n g - j u b i l e u m volt a napokban Bierwicheben; ekkor volt öt-száz éve, hogy Buckel Vilmos föltálatla a módjáz, miként kell a heringet beoázás által conzeiválni s külföldi forgalomra alkalmassá tenni. — S i r ó s z i n é s z a v a r t a meg a berlini „Deutsches Theater” pnteketi előadását; Bank József színész, a ki először lépett föl e színpadon, síró görcsöket kapott s hiába várták, baja nem mult, szerepét az igazgatónak kellett föl olvasnia. — B a t t e n b e r g Sándor hercegről azt írják, hogy ama két millió rubelt, melyet a mostani csár atyjától örökölt s melynek eddig csak kamatait élvezte, most kikérte az orosz állampénztartól. — V i l m o s c s á s z á r gyöngülő idegeit megviselték a strassburgi ünnepélyek, mert a további ünnepélysegeken, udvari ebéden s színházi díszelőadászen nem volt jelen s a vasárnapra kitűzött fogadtatást is elhalasztották.

SZÍNHÁZ.

— **Az aradi színi saison kezdete.** Az idei színi seasonra meglebent előzőr a füg-göny. K r e c s á n y i I gnác szinzigazgató kiadta az előleges színházi jelentést a téli saisonra. Igen természetes, hogy ennek az actusnak is a régi szokás szerint kellett történnie, vagyis három aradi lap egy nappal később kapja meg az értesítést mint a negyedik. Ez az eljárás talán jogot adhatna nekünk arra, hogy az elbánáshoz mérten bánjunk el a jelentéssel. Ettől azonban visszatart a közön-gönk iránti tekintet és így az alábbiakban megemlékszünk a színházi előlegesjelentésről. K r e c s á n y i u r nagy várakozást kelt jelen-tésében. A s a i s o n o t c t o b e r 2 - i k á n n y i l i k m e g, s mint a jelentésben az igazgató ur kifejezi magát: „a színház tekintélyének és a közönség mitügyeinek megfelelő fény-nyel és ünneplésséggel.”

A saison műsora a bel- és külföldi szin-műrodalom minden válajú legújabb s legki-tünőbb termékeiből van összeállítva és mag-ban foglalja a budapesti nép- és nemzeti színház kiválóbb, magasabb ujdonságait. A rubatár a közönség mitügyeinek megfelelő fénynyel van felszerelve. Az előadásokhoz er-nyedetlen szorgalom, gondos és szakavatott rendezés van igérvé.

Ezek a fontosabb pontjai az előleges színházi jelentésnek. Reszünkről a tentebbi terveket és igéreteket egyszerűen, jóindulatul reménysegtben tudomásul vesszük, s annak-idején figyelmeztetni fogunk reájuk, vagy con-statáljuk azoknak bevaltasát, a mint tapasztala-taink indítani fognak.

Addig is adjuk a társulat önállón mű-ködő tagjainak névsorát, melyben több ta-valyi jó erőt hasztalan keresünk, de viszont találkozunk uj, előnyös nevekkel. A névsor a következő: H u n y a d i Margit, drámai és társalgási színésznő; S o m l o n é - V a d n a y Vilma, operette-, népszínmi-, sou-brette- és possée-énekesnő; C z a n y u g a Emma, drámai és vigjátéki szende; S p á n y i Lenke operette- és opera coloratur-énekesnő; S e r f ö z y Eteleka operette-, népszínmi-segédénekesnő; H a v a s Aranka, vigjátéki és drámai nő színésznő; S i p o s n é - D o b o z y Lina hősön, drámai, anyaszínésznő. K r e c s á n y i n é - K i s s Veron, társalgási és soubrette; Z á v o d s k y Teréz drá-mai és vigjátéki színésznő és segéd-énekesnő; V á c z i Vilma, operette-co-mica- és anyaszínésznő. — S á r d y Károly, drámai és társalgási apa- és jel-lem-színész, P e t e r d y Sándor hőszerele-mes és drámai jellem-színész, S o m l ó Sándor drámai és vigjátéki lyrai szerelmes és társalgási színész, M a k ó Lajos, operette-buffo, kedélyes apa és jellem-comicus, K i s s Mihály, népszínmi-énekes és operette-bariton. N é m e t h János, operette-tenor, K i s s Sándor, lyrai, hőszerelemes, társalgási és bon-vivant színész, C s á s z á r Imre, bonvivant, társalgási és drámai salonszínész, F e n y é r y Mór, drámai és kedélyes apa, jellem, társal-gási és operette-énekes, G y ö r e Alajos, segéd-apaszínész, N y i l a s s y Mátyas, ope-rette-buffo, burlesquecomicus, K r e c s á n y i I gnác, igazgató, rendező, B o r á n d Gyula naturburs és comicus, F ü r e d y József segéd-comicus, V é g I stván segédcomicus.

A kar áll huszonegy tagból, míg a ze-nekarban huszonegy tag működik.

— **A színházi háret.** Az Arad városi színház téli saisonjának bérletére nézve, olva-sóink tájékoztatása vegett, közülük a követ-kezőket: E v a d b e r l e t r e, v a g y i s 150 el o d a s r a: Alsó és közép kettős páholy 650 frt, alsó és középpáholy 450 frt, felső kettős páholy 500 frt, felső egyes pá-holy 300 frt, elsőrendű támlásszék a földszin-ten, elsőemeleti erkélyülőhely az első sor-ban 120, másodikrendű támlásszék 100 frt, harmadrendű támlásszék a földszinten, első-emeleti erkélyülőhely a második és harmadik sorban, másodikemeleti erkélyülőhely az első sorban 75 frt, elsőemeleti erkélyülőhely a ne-gyedik és következő sorokban 65 frt, második-emeleti erkélyülőhely a második és harmadik sorokban 60 frt, harmademeleti közép erkélyülés 50 frt. — K i s b e r l e t r e, v a g y i s h u s z o n - ó t e l o d a s r a: Alsó és közép kettős páholy 130 frt, alsó és középpáholy 80 forint, felső kettős páholy 160 frt, felső egyes páholy 60 frt, elsőrendű támlásszék a földszin-ten, elsőemeleti erkélyülőhely az első sorban 25 frt, másodikrendű támlásszék 20 frt, har-

madrendű támlásszék. elsőemeleti erkélyülő-hely a második sorban, másodikemeleti erkély-ülőhely az első sorban 15 frt. Elsőemeleti erkélyülőhely a negyedik és a következő so-sokban 12 frt, másodikemeleti erkélyülőhely a második és harmadik sorban 10 frt, harmad-emeleti közép-erkélyülés 8 frt. — A bérletek iránt intézkedhetni S o m o l i k Lőrincz igaz-gatói megbízottnál, ki szeptember 18., 19., 20. és 24-ön a színházi iródban bérletfizeté-seket fogad el, s minden el irányba tartozó ügyekben felvilágosítást ad.

Irodalom és művészet.

„A szobaczcizus.”

— Énekes bohózat, írta Almási Tihamér. — Budapest, szept. 13.

Aki népszínműirodalmunk újabb törté-netét figyelemmel kíserte, lehetetlen annak nem constatálnia ama tényt, hogy Tóth és Szilagyi ideálmúzával szemben hovatöbb mind nagyobb és nagyobb tért hódít azon törekvés, uralkodó elemmé teszi a naturaliz-must, a való életet leplezetlenül színpadra hurcolva, kiemelkedő és egyedüli czéllá tenni a társadalmi félszágégek kinyugtósát. Ezen irányt képviseli a „Veteránok”, a „Tu-nikás leányok.”

Hogy ezen iránynak minő érdeke van, legvilágosabban bizonyítja azon néhány író munkódése, kik túllepve a természetes korlá-tok, a valót affektálva, a társadalom alja-sabb osztályát, vagy az élet undorítóbb mo-mentumait teszik a drámai actió mozgató elemévé. A didaktikusnak és költőinek har-monikus egyesítése, ez ama nehézség, mely-nek teljes mellozését tünteti fel a szobaczciz-us is. Az események, a tények ama real-isticus színe, mely minden illusiót lerom-bolva, vagy a hideg közöny, vagy a bánó undor szülőjévé lesz; azt a hibát, a költőtől való ama divergálást tapasztalhatjuk „Irma urb”-ban, és az buktatja meg Almási leg-újabb művetis, a „Szobaczcizus”-t. Ezen utóbbi természetű műveknek, melyekről bátran mond-hatjuk, hogy amaz emlittem újabb irány el-fajlását képezik, két jellemző vonásuk van: a pillanatnyi hatás és ennek bármimő eszkö-zökekkel való hajhászása. Hatni tehát bármimő áron. Még a jó ízeles, a morál feloldozásával is. De Almási darabjának még más és pótló-batatlann hibája is van: a jellemelek, a mese, a compositio megalkotásában az eredetiség teljes hiánya.

Minden alakja mintha már ismerősünk volna. A véletlenség, az esetlegesség, ami a műben motivumként szerepel, a legtöbbször chablonzerűleg formált helyzetek egész sora, a jellemekben rejlő comicum jól sem esik, fel se tűnik, annyira közönséges. Valóban a kar-zatnak való mű. Almási, megengedem, a di-vának akart egy jó szerepet irni. Nemcsak hogy ez nem sikerült, de alaposan compro-mitálta irői hírnevét.

Mert hiszen mi van a darabban? Min-den, csak az nincs, amit a czimből sejtethetünk. Parádi Teophil, közönséges fővárosi dendi, megszereti és nejeül a Trambolin fűz-gyáros leányát, Ninát, a ki megint csak Széles Pistaót óhajtotta férjéül. És mi a megoldás? Titűdódik, hogy Parádi apja egy leányrak, a kit nem is ismerünk, a eselékenyre befo-lyással ninc; s a darabhoz tehát a szó szoros értelmében semmi köze: Nina és Pista meg egymással lesznek Parádi kegyelméből, a mely jókairat valami famózus apasági keresetre ve-zetendő vissza.

Azt kérdjük, hol a czizus? Mert bár-mimő szempontból tekintjük is a művet, azon végeredményre jutunk, hogy az a sok semmi, amiből az össze van tákolva, a czizus nélkül is megtörténhetik. Az képezi egyedül törek-vevét, hogy valamikép egy trafikot szerezen, a miből a Miska hordárral megelheszen és azt utóljára meg se szerzi meg. A darab czi-m-tendentíát rejt magában, épen úgy, mint a „Veteránok”, vagy mint a „Tunikás le-ányok.” Tendentia, melynek kifejtése tesztz-ünkre van bizza. Pedig az expositioiban sikerült a szerzőnek a szobaczcizus és Trambolin leá-nya, Nina kissazonny közt oly érdekesövétsé-geit rögtönözni, mely a kétféle elemet össze-függésbe hozva, magában bírja a képességet arra, hogy a továbbiak iránt érdeklődést kel-tsen; de sőt a cselekvény elfogadható me-gokollásaként tekintetben, megvan az alap, melyen igaz drámai actió fejlődhessek. Mi-ként történik ám tényleg?

Trambolin leánya, Nina, utálja Parádit Szeles szereti. Trambolin azonban, kinek hiú-ságát nem kevésbé csiklandozza Parádinak azon igérete, hogy azon esetre, ha leányát neki adja, megszerzi neki a Ferencz József-rend keresztjét; lovaggá teszi, aminél nagyobb kívánsága a fűzgyárosnak meg se volt. Más-rczt az anya is Parádi részén van. Ezt meg-finom, kedveskedő modorával kenyerezte le. Ennyi potentátum ellen persze Nina egyedül nem küzdhet. A rossznak is jut tehát része a játékban. Történetesen Tramboliné szoba-leányt keres. No hát, sok jajtást, keresés után rábukkannak a szép Terkára, aki el is foglalja rögtön az úresedése jött állomást. Ez a Terka már régi ismerőse Nina kissa-szonnyak. Most tehát elmondván egymásnak bajukat, szövetséget kötnek oly értelemben, hogy Terka légyottra hívja Parádit, ki már előző időkbel igen jól ismert, sőt már egy-szer tolakodása miatt ki is seprűzött szobájából. Ha ezen légyotton raktakapunkék, jellemelő: kézzelfogható felvilágosítást nyujtatban a szülőknék, Nina megmenekül a kiállhatatlan embertől, siker esetén pedig Terka fáradozá-sáért egy trafikot kap, melyet Nina szerez meg neki megtakarított pénzéből.

Nem akarunk ezen feltétel erkölcsi olda-lának birálataba bocskázni. Elnézünk — restellve bár, — hogy szerelmes leányok a cselekvészen ezen nemét is toactálják. A terv tehát jó. Parádi belekért a háloba, elfogadta a légyottot. Csakhogy minő fura légyott ez! Trambolin husz éves házas életének évfordu-lóját akarván megünnepleni, ismerőseit a zugi-ligeti „Fácán”-ba hívja meg vacsorára. De meg másért is. Ezen ünneppel kap-csolatosan volt megtörténendő Nina kissa-szonny eljegyzése is. A fura fogos szobaczcizus meg a légyottot ugyanarra az időre tűzi ki.

Igy Parádinak választania kellett. A légyot-t választotta. Este hat órakor tehát találko-zik Parádi Terkával a „Fácán”-nál. Majd megérkeznek a vendégek is, kiknek számára fenn a terrasson van terítve. Parádi lenn mu-ltaí Terkával a terrasse előtt. Kézeljék olva-sóim a városligeti kioskot és melléje azt a kis kerítéses helyet, ahol annyiszor lúzza már Feri. Mintha most is fülemben csengene, azt a dalt, hogy „Volt nekem egy szép szerez-tóm” — (nem tudom, kegyence-e meg az aradi nőknék — már tudniillik Feri?). Afele chambre sepparée-ba való mulatozáshoz persze ez felette alkalmatlan helyiség, de hát a szerző kegyetlenségben megtörk minden jóakarát.

Hanem aztán nem hiába fővárosi a mi szobaczcizusunk. Há már megszerezte azt a gyönyörtizésüges par pillanatot annak a vénhető Parádinak, legyen meg ennek az ára is. És ez se több, se kevesebb, mint egy trafik. Hátha Nina majd nem szerzi meg. Így leg-alább több a — valósíntőség, Na, de hát min-dennek van vége. Parádi boldogságának is kellett tehát lennie. Volt is, a kézelhető leg-prózaibb. A „Fácán” pntézere ugyanis, senki más, mint a szép Terka szeretője. Ez a sok ölelkezést, csókolozást komolyunk vélné, rítá-mat Parádira, ki, hogy a rajtakapástát ki-kerülje, hirtelenében el akar tűnni. El is ug-rik, de a frakkja egyik szárnya Terka piczi kacsóiban marad. A terv tehát sikerült is, nem is. Parádit a légyotton nem csípték meg Trambolinok. Másrészt a frakk szárnya elvi-záthatatlan bizonyítotték.

Vén kőpé azonban Parádi. Hamarosan kabátot cserél a pntezérel. A gyaru, Terka vádja alaptalanná válik. A dolog — tehát meg sem sikerült. Terkát meg kettős veszteség éri. Szeretője, a Miska hordár elhagyja, mert azt hiszi, hogy családott az ő szép czizájá-ban; s a trafikot se szerzte meg. Ugy látszik, Nina elveszti a játékot. Ennek azonban nem szabad megtörténnie. Miért? Nina szeretője, Szeles Pista lép ugyanis előtérbe, hogy kettős okból megakadályozza az eljegyzést, és magá-nak vivja ki Nina kezét. Egyik ok, hogy a leendő nő megcsipni leendő anyósát, a mint a sötétben Parádival csókolódik. Parádi ugyanis, megszuvény az előbbi láрма, lassan visszalapozzik a helyre, hol oly édes pillana-tokat élt át fertály órával ezelőtt, hol azon-ban most nem Terkát, hanem Trambolinét találja. De a sötétben a különben is rövidlátó Parádi nem veszi észre vétedését. Tramboliné meg nagyon szivesen veszi az érzelme ily kézzel fogható és zsebkendővel letörölhető nyilvánulását (a szép asszonynak rizspara mind Parádi gömbölyű arcára tapad), azon erős meggyőződésben ringatván magát, hogy mindez kizárólag saját személyének szól. Más-ik ok, hogy itt mellozhető módon Szeles bir-tokába jut egy bírósági okiratnak, mely Parádi Teophilt ellen indított apasági keresetről szól. Ezen két hatalmas argumentum elég arra, hogy egyrészt az anya Szeles iránt engedékenységre, Parádi másrészt a házasságról való lemondás-ra bírható legyen. Így aztán mindeknek vége lehetne. Csakhogy Trambolin megtndja Ter-kától neje hütlenségét, Parádival esett ka-landját.

Hamarjában a hiúság ördögét felváltja lelkében a féltékenysége. Ezt azonban könnyebb legyőzni; bár az egész harminár felonás van erre szánya. Trambolin féltékenységi maníja mellett Parádi maníja lesz uralkodóvá. Az az apasági kereset boldogga teszi. E szerint ugyanis Trambolin leánya, Nina az ő leánya. Kitudódik azonban, hogy nem az. Tramboliné-ne ugyanis husz év előtt férje távollétében gondjaiba fogadta egy szerencsétlen megeseit nőnek leányát. De csakhamar másra bizza felneveltetését. A darab története idején már nagy lany és valami dohánygyárban dolgozik. Ez Parádi gyermeke, csak az a csodálatos, hogy Tramboliné ezen jótékonyaságról husz év alatt egyszer sem tett említést férje előtt. Ez uj tulajdonsága asszonyainknak. No, a kiengesztelődés általános. Nina, Pista egy-máséi lesznek, Trambolin és neje kibékülnek. Miska s Terka se lehetnek egymás nélkül. A trafikot Trambolin fogja kiteremtani — talán Parádi meg gyermekehez siet.

Egy jó tulajdonsága van a darabnak, mely kizárja a szigorú criticát, az, hogy bo-hózatnak van nevezve. Bohózatban minden szabad. Csakhogy körül van írva ez a „min-den.” Sajnos, a dolog úgy áll, hogy ezentul már nem arról beszélünk, jó-e a darab, ha-nem arról, hogyan játszóttak a színészek? Újabb darabjainkban ez az egy, mit élvez-hetünk.

Mert ezek mindig jól játszanak. Geszti Armin.

KÖZGAZDASÁG.

Vegyes közlemények.

— **Óvás az erdélyi ipar érdekében.** Az aradi kereskedelmi és ipar-kamara a fölföldművelés-, ipar és keres-kedelemügyi m. kir. miniszteriumtól vett ér-tesítés alapján ezenenl figyelmezteti az ér-dekelt köröket, hogy ne mély osztrák i-paros a brassói és nagy sze-be-ni p o s z t ö g y á r t m á n y o k a t u t á n o r s z á g b a n — mint erdély i g y á r t m á n y t — t e r j e s z t i k s h o z z á k f o r g a l o m b a. Miért is, te-kin-tetlek az erdélyi iparosoknak jelenleg támogatást igénylő helyzetére, továbbá az erdélyi ipar pártolása iránt országszerte meg-indult mozgalomra az érdekelt kereskedő és fogyasztó-közönség azonnal felkératik, hogy ezen ügyet éber figyelemmel ki-sérve, a esetleges visszaélés-seket a kamarának orvoslásá vé-gett haladéktalanul bejelenteni sziveskedjék.

— **Katonai javak szállítása.** Az aradi kereskedelmi és iparkamara ezenenl tudatja, miszerint a temesvári cs. és kir. 7. hadtest felügyelőségére által kibocsájtott s a katonai javak szállítására vonatkozó ajánlati hirdet-mény a k a m a r a h i r d e t é s t á b l á j á n

olva s h a t t ó. Mely körülményre az érdekelt körök ezenenl figyelmeztetnek.

— **A gabnatermelés dacára a ros z á r a k n a k, l e h e t j ö v e d e l m e z ő** — mondja a fran-ciák híres nagyvess, Grandeau, a francia tu-dósok nagy-ei gyűlésén. Szerinte — s ezt évök hosszú sorára alapított kísérleteire támaszkodva állítja — dacára a tengerentuli verseny és az általános árnyahátaltnak, a gabnatermelés jutal-mazó lehet a régi európai államokban is, hogyha ésszerűleg üzték. El kell hagyni a gabnatermelésben a régi slendriánt és tudomá-nyos alapokra fektetett gazdasági üzemmél tel-jesen átalakítani. Hogy mit lehet elérni, ha a földnek a kellő trágyát megadjuk, a vetőmagot jól megválasztjuk, vető-, arató- és cséplőgé-peket alkalmazunk, az egy sereg példával igaz-olja. 6 hektáriji kísérleti telkén, az ő mód-szere szerint a rendes 12—15 hektoliternyi buzattermést 36—38 hektoliterre emelte. A szomszéd gazdák, kik módszerét követték ugyan-azon eredményre jutottak. Felhozott példái közül érdekes a következő: John Prout Sawbridge-worthban, Angliában, 182 hektár szántóföldön, évről-évre csak buzát vetett mütrágyák segélyé-vel és az állattársas teljes mellozásával és a gazdasági gépek felhasználásával. Birtoka így 3 1/2 tőkejóvedelem levonásával 14% jóvede-lmet hoz. Egy más francia gazda a Charante-ban, hasonló gazdálkodással szintén 14% tiszta jóvedelmet hozott ki. Egy másik ismét a Meuse-dep.-ban 1854-ben még csak 12 hec-to-liter buzát termelt egy hektaron, most 38 hec-to-liter az átlagos termésé. Figyelmeltetjük gaz-dáinkat, hogy Grandeau jelenleg Franciaország legelőss kapacitátsái közé tartozik s nem mese, a mit beszél. A mütrágyák át fogják alakítani a mi mezőgazdaságunkat is. A most uralkodó elvek halomra dőlnek és egészen új gazdálkó-dási elvek fognak uralomra vergődni.

Szélesítés.

(Szept. 14.)

(B.) Készaru nagyban 28.25—28.50, ki-esinyben 29.—hordó nélkül per 100 liter %.

Budapesti gabnatósszé.

(Szept. 14.)
A forgalom 20,000 mm. Az árak 10 magasabbak. Őszü buza 8.76—87.7, tavaszi buza 9.43—9.44, őszü zab 6.23—6.24, tavaszi zab 6.69—6.70, uj tengeri 6.61—6.64. Repeze 9.87.

Budapest, szeptember 13. (Az „A rad j K ö z l ö n y ” e r e d e t i t á v i r a t a.) Az esti tőzsdé zárleti árfolyamai: Magyar arany-áradek 107.05, magyar papíráradek 94.80, magyar hitelbank 84.70, osztrák hitelbank 278.30, London 284.25, Páris 287.—, magy. felzálég-hitelbank 126.— magyar leszámító-és pénzváltó-bank 4985.—

Hivatalos árfolyam.

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1886. évi szeptemberhő 14-én.

Magyar aranyáradek 6 sz.	107.20
Magyar aranyáradek 4 sz.	107.20
Magyar papíráradek 6 sz.	94.80
Magyar vasuti kölcsön.	152.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1. kib.	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 2. kib.	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 3. kib.	—
Magyar földterhermentesítési kötvény.	104.75
Magyar földterhermentesítési kötv. záradék.	104.75
Femes-bánási földterhermentesítési kötvény	104.75
Femes-bánási földterhermentesítési kötv. zár.	104.80
Brdélyi földterhermentesítési kötvény.	105.—
Horvát-szlávon földterhermentesítési köv.	104.50
Magyar szőlőészárasztási kötvény.	99.75
Magyar nyereséymény-sorsjegy-kölcsön.	120.50
Tízszázabályozási és szegedi sorsjegy.	127.—
Osztrák áradek papirban.	84.80
Osztrák áradek ezüstenben.	85.25
Osztrák áradek aranyban.	118.50
1860-iki osztrák államosorjegy.	140.—
Osztrák-magyar bankrészvény.	863.—
Magyar hitelbankrészvény.	287.60
Osztrák hitelbántesítési részvény.	278.30
Cs. és kir. arany.	6.98
Ezüst.	—
20 frankos arany (Napoleon'or).	9.98
Német bírodalmi márká.	61.70
London (8 havi váltókért).	126.—
20 markos.	12.33

IDEGENEK NEVSORA.

(Szept. 14.)
Fehérkereszt-százllé. Dr. Zucker N. ügyvéd Budapest, Complesse a. magánár. Bécs, Sir Pittner má-gász. London. Deutsch, B. G. vállalkozó. Budapest. Kliment I. igazgató. Petrony, Kramerer I. szabó. Bud-apest. Munk N. keresk. Lipova, Guttozszán J. keresk. Bécs. Harczos Gy. keresk. Budapest. Löffler I. k. keresk. Budapest. Krausz A. keresk. Szegeed. Deuts W. utazó. Bécs. König I. utazó, N.-Sz.-Miklós. Bl. L. utazó. Budapest.

Nádor-százllé. Csanzs Gyula, biró. B-Gyula. radi Szabó Pál, biró. B-Gyula. Balogh I. ezre. Szegeed. Balogh I. hadnagya. Szegeed. Schlegeljan plébános. Temesvárt. Mittler A. szentármok. Bécs. Mittler Pál, orvos. Bécs. Dr. Mittler Albert, orv. Bécs. Vidovszky I. igazgató. B-Csata. Bichel J. mértök. Oravicza. Szabos Lajos, fejtűgőly. Buda. Fajt K. magánár. Buzias. Tauffer B. bérli. M.-Bod. Weisz S. keresk. Szegeed. Fruefeld F. utazó, N. Várad.

Aranykulcs-százllé. Vajda Ferencz, Feitsch pád. Marcher József, hivatalnokok, Erdély. Schw. Adám, lovas, Nagyvárad.

Felelős szerkesztő: Hidy Árpád

Közlekedés.

A vonat ind. Aradról.	A vonat érk. Aradról.
Csabai vagyos von. reggel 6.30	Csabai vagyos von. délután 3.30
Budapesti asem. von. d. 6.30	Budapesti vagy. von. reg.

PROBST KÁROLY és TÁRSAI

ezennel tisztelettel jelentik, hogy

női ruha és felöltő-készítő-osztályuknak

egy egész új és a jelenlegi követelményeknek megfelelő irányt adtak, a mennyiben az eddigi viszonyt volt szabójukkal megszakitották és annak helyébe egy kitünő külföldi szakembert alkalmaztak, ki a külföldön és Bécsben a legelső szabóműhelyek élén számos évek óta működött.

Ezen új előnyös berendezés, valamint a legjobb munkaerők alkalmazása által képesek vagyunk a legmagasabb igényeknek minden tekintetben megfelelni, s úgy szabás, mint kivitel tekintetében mérsékelt árak mellett becses vevőinknek a legkövetesebbet nyújtani.

Egyszersmind van szerencsénk tudósítani, miszerint

ősi és téli divat-ujdonságaink, ugyszintén legújabb divatu felöltők

nagy választékban megérkeztek, s a nagyérdemű közönség kegyes pártfogását kérve, magunkat ajánljuk.

Mély tisztelettel

PROBST KÁROLY és TÁRSAI.

578—1.10

Legjobb minőségűnek elismert

dohányzsineg,

kézimunka, a legjutányosabb áron kapható 516—7.3

Reich B. Károlynál

Arad, Szabadság-tér 1. sz.

9049—1886.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. Belügyminisztérium 61369/11. 884 sz. a kelt intézményével jóváhagyott 12757/403 884 sz. szabály-rendelet alapján minden ház és telektulajdonos felhívatik, hogy kövezzel, vagy asphalttal el nem látott utcákban házuk és telkük előtt a gyalogjárót f. é. november 30-ig terjedő idő alatt 1 1/2 méter szélességben, és 15 cm. magasságban homok réteggel aként borítsa be, hogy a vízvezető árok vagy folyóka felé 5 cm. eséssel bírjon; ha a gyalogjáró másfél méternél keskenyebb lenne, akkor az egészben a fenntebbirt módozat szerint homok réteggel beborítandó.

Kötelesek a ház- és telek-tulajdonosok a gyalogjárók mellett elvonuló vízvezető árkat telkük és házuk utcai színvonalának hosszában — a mérnöki hivatal által előírt utasítás és méretek szerint megásni, azt tisztán tartani, nem különben kötelesek ezen vízvezető árkokon keresztül telkük kocsi bejártánál hidat építeni és jókarban tartani.

Kik ezen rendeletet meg nem tartják, illetve megszegik, kihágást követnek el, és a városi szegény-alap javára 2—5 forint terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 12 órától 3 napig terjedhető elzárással foglalkoztatni.

Ezen büntetésen felül az elmulasztott munkák az illető ház- vagy telek-tulajdonos terhére hatóságilag fog eszközöltetni.

Aradon, 1886. szeptember 10.

Urbányi,
főkapitány.

„Széchenyi irodalmi intézet“

papír-, író-, és rajzszekereskedésében (főter, Neuman-ház),

következő különlegességek kaphatók:

1. **Excelsior tolltartók**, előkészülékkel, hogy hosszabb ideig csak egyszer kell tentába mártani a tollat, 8 krtól 50 krig.
2. **Tollkülönlegességek**, rondíras, rasztrirozás, kottaléniázásra stb.
3. **Automatic-ironok**, melyek nyomásra ki és befelé mennek, egy drb 30 kr; diszes gyöngyház kiállítással 1.10—1.20-ig.
4. **Japáni papír**, (elszakíthatlan) értékes okmányok felvételére, iva 4 krtól 10-ig.
5. **Kiváló szép levélpapír**, 10—20—25—50—100 darab egy tokban, ugyanannyi borítékkal 10 krtól 2.50-ig. Azonkívül bármint a papír-, író- és rajzszekereskedés szakmájába vágó tárgyak kaphatók, különösen iskolai eszközök sat.

Valódi angol

lovaglő-nyergek,

s hozzávaló eszközök úgy mint kantár (dupla és szimpla) kengyelcsij, szabla, nyereg, leszorító gurtai, kengyelvas.

Angol nyereg szappan.
Lovaglő eszközök és hajtó ostorok.
Lüttichi vadászfegyverek, revolverek és vadászat kellekek nagyraktára

ERNYEI GYULÁ-nál,
Aradon.

CACAO
és
CHOCOLADE

VICTOR

SCHMIDT & SÖHNE

melyek az első bécsi konyhaművészeti kiállításán a legmagasabb díjjal, a kitüntetői oklevéllel lettek megjutalmazva, csak hatóságilag beiktatott redjegyük és czégünk alatt valódiak. Kapható minden hírneves kereskedőnél és csemegekereskedőnél, **Aradon**

ELIAS ARMIN urnál.

Vidékre postai utánvétellel küldetnek szét.

Victor Schmidt & Söhne,

es. kir. orsz. enged. gyárosok.

Gyár és központi székhely: **Bécs,**
V. Allee-gasse, Nr. 48. (a déli vasut mellett.)

Az aradi piacon hallatlan csoda!!!

Női ingek 65, 80, 90, 1.80 krig.
Eji corsetták 65, 75, 90, 1.80-ig.
Féher alszoknyák 90, 1.—, 1.20 frtig.
Férfi ingek chiffon, pique, kreton vagy oxford 1.—
1.10, 1.20, 1.40, 1.50 frtig.
Férfi harisnyák párja 8, 10, 12, 15, 40 krig.
Gyermekek harisnyák 8, 9, 10, 12, 15, 20, 25, 30-ig
Női harisnyák fehér és színes 15, 18, 20, 25.
Kretonok és szattenok 16, 18, 20, 25.
Koczkák és színes szövetek 16, 20, 25.
Férfi kalapok legújabb divatnak 1.20, 3.50-ig.

Gyermekkocsik, kézi kosarak, utazó bőröndök, nap- és esőernyők, sétatálcák, nyakendők, kezttyük, paplanok, asztalneműk, ágycakarók, gyermek-ruhák legújabbak nagy választékban és meglepő olcsó árakon kaphatók.

Kilényi Adolf

Aradon, főter 20. sz. a., a „Kék golyó“-hoz

Éppen most jelent meg:

AZ IPARTÖRVÉNY

AZ

ÖSSZES RENDELETEKKEL

SZÉCHENYI IROD. INTÉZET

kiadásában

s papír-, író- és rajzszekereskedésében, valamint általa minden könyvkereskedésben kapható.

Ára 40 kr.

SCHENK E.

fűszer- és csemegeáru-üzlete Aradon, Szabadságtér, ó-városház épület.

Ajánlja dusan felszerelt

fűszer-, anyag-, festék-, gyarmat- és csemegeáru raktárát.

Továbbá

mindenféle sajtokat, szalámit, debreczeni oldalas és paprikás szalonnát,
sardiniát elajban, orosz sardiniát hordókban, friss idei heringet, rum, cognac, szerémi szilvórium

és

belai boroviczkát legolcsóbb árakon.

Ménesi rózsaszőlő.

Kiváló tisztelettel:

SCHENK E.

574—1

Minden postai vagy vasúti megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.